

በሜይ 2013፣ የአሜሪካ የሳይካትሪ ማህበር አምስተኛውን የአእምሮ መታወክ ምርመራና ስታሰቲካል ማኑዋል (DSM-5) ሰጥቷል። በ DSM-5 እና የ DSM-IV መካከል ትልቅ መደራረብ ቢኖርም፣ ቀደም ባለው እትም ላይ ብዙ ጠቃሚ ልዩነቶች አሉ።

የለውጥ መታወክ ቃላት

- » DSM-IV የሚገልጸው ሁለት የተለያዩ መታወኮችን ሲሆን ለእያንዳንዱ ካለው የተወሰነ መመዘኛ ጋር የአልኮል ስታሰቲካልና በአልኮል ላይ ጥገኛ መሆን ነው።
- » DSM-5 ሁለቱን የ DSM-IV መታወኮችን ያዋሃድ ሲሆን፣ የአልኮል ስታሰቲካልና በአልኮል ላይ ጥገኛ መሆንን የአልኮል አጠቃቀም መታወክ (AUD) በሚባል መጠነኛ፣ መካከለኛና ከባድ ንዑስ ምድቦች ከፋፍሎ የያዘ ነጠላ መታወክ ነው።

የለውጥ ምርመራ ገደቦች

- » በ DSM-IV ስር ስታሰቲካልና ጥገኝነት የተለያዩ ነበሩ። ማንኛውም ሰው አንድ ወይም ከዚያ በላይ “አላግባብ መጠቀም” የሚሉትን መመዘኛዎች (በሚቀጥለው ገጽ ላይ ያሉትን ከ 1 እስከ 4 ነገሮች ይመልከቱ) በ 12 ወራት ጊዜ ውስጥ ካሟላ “አላግባብ የመጠቀም” ምርመራ ይደረግለታል። ማንኛውም ሰው ሶስት ወይም ከዚያ በላይ “ጥገኝነት” የሚለውን መመዘኛዎች (በሚቀጥለው ገጽ ላይ ያሉትን ከ 5 እስከ 11 ነገሮች ይመልከቱ) በአንድ አመት ውስጥ ባሉ 12 ወራት ጊዜ ውስጥ ካሳየ “የጥገኝነት” ምርመራ ይደረግለታል።
- » በ DSM-5 ስር፣ ማንኛውም ሰው በአንድ አመት ውስጥ ባሉ 12 ወራት ጊዜ ውስጥ ከ 11ዱ መመዘኛዎች የትኞቹንም ሁለት መመዘኛዎች ካሟላ የ AUD ምርመራ ይደረግለታል። የ AUD ከባድነት-መጠነኛ፣ መካከለኛ ወይም ከፍተኛ-በተባሉ መመዘኛዎች ማሟላት ላይ የተመሰረተ ነው።

መስፈርቶችን ማስወገድ

- » DSM-5 እንደመስፈርት ህጋዊ የሆኑ ችግሮችን ያስወግዳል።

መስፈርቶችን መጨመር

- » DSM-5 ለ AUD ምርመራ እንደ አስፈላጊ መስፈርት ይጨመራል። በ DSM-IV ውስጥ አይካተትም።

አንዳንድ ገለጻዎችን መከለስ

- » DSM-5 አንዳንድ የመመዘኛ መግለጫዎችን ከዚያ በኋላ በዘመነ ቋንቋ አሻሽሏል።

የ DSM ታሪክና ዳራ

የአእምሮ መታወክ ምርመራና ስታሰቲካል ማኑዋል(DSM) ከመነሻው በአሜሪካ ስላለው የአእምሮ መታወክ ስታሰቲካዊ መረጃ የማሰባሰብ ፍላጎት አዳብሮ ነበር። በአእምሮ ጤና ላይ ያተኮረ መረጃ ለማሰባሰብ የተሞከረው በ 1840 የሕዝብ ቆጠራ ላይ ነበር። በ 1880 በነበረው የህዝብ ቆጠራ ላይ የህዝብ ቆጠራ ቢሮ ሰባት አይነት የአእምሮ ህመም ክፍሎችን ከፋፍሎ አዘጋጀ። በ 1917 የህዝብ ቆጠራ ቢሮ በሃገሪቱ ከሚገኙት የአእምሮ ህክምና ሆስፒታሎች ተመሳሳይ የሆነ ስታሰቲካል መሰብሰብ ጀመረ።

ብዙም ሳይቆይ፣ የአሜሪካ የሳይካትሪ ህብረትና የኒውዮርክ የህክምና አካዳሚ “ሃገራዊ ተቀባይነት ያለው የሳይካትሪ ስም ማውጫ” ከባድ የሳይካትሪክና ኒውሮሎጂካል መታወክ ገጥሞቻቸው ምርመራ ላደረጉ ታካሚዎች አንድ ላይ በመተባበር አዘጋጁ። ከአንደኛው የአለም ጦርነት በኋላ፣ የጦሩና የቀድሞ የሰራዊት አባላት አስተዳደር ስም ማውጣቱን በማስፋት የቀድሞ የሰራዊት አባላት የአእምሮ መታወኮች እንዲካተት አደረጉ።

በ 1952 ስም ስለመስጠትና ስታሰቲካል በሚመለከት የአሜሪካ የሳይካትሪ ማህበር ኮሚቴ የመጀመሪያውን የምርመራና የስታሰቲካል ማኑዋል እትም አሳተመ። የአእምሮ መታወኮች (DSM-I) የ DSM-I የምርመራ ክፍሎች የቃላት ዝርዝሮች ገለጻና ከሊኒካዊ ምርመራ ለማድረግ እንዴት መጠቀም እንደሚገባ አፅንዖትን በመያዝ ያጠቃለለ ነው። DSM-II ከ DSM-I ጋር በጣም ተመሳሳይ የነበረ ሲሆን በ 1968 ላይ ታተመ። በ 1980 የታተመው DSM-III፣ አሁን ድረስ የ DSM የተለየ ባህሪ የሆኑትን ለተለያዩ መታወኮች የሚወሉትን ግልጽ የምርመራ መስፈርቶች አጠቃልሎ ብዙ ፈጠራዎችን አስተዋወቀ። የ 1987ቱ DSM-III-R ተብሎ የሚጠራው የ DSM-III ከላሳ እነዚህን አንዳንድ መስፈርቶች ገልጽ አድርገዋል እንዲሁም በምርመራ ሲስተም ውስጥ ያሉ የማይጣጣሙ ነገሮች ላይ ትኩረት DSM-IV የሳይካትሪ ጽሁፉን አጠቃላይ ክለሳ የመጨመሩን እትም ተጨባጭ መሰረት በማጠናከር 1994 ላይ ታተመ። DSM-IV-TR በ 2000 ላይ ተከልሶ የታተመው ስለምርመራው ተጨማሪ መረጃ አቅርቧል። ከ 1952 ጀምሮ፣ እያንዳንዱ የ DSM ቀጣይ እትም ሰፊ ያሉ ሁኔታዎችን በመመርመርና የህክምና ባለሙያዎችን አቅም ማሻሻልን ያለመ ነበር።

በ DSM-IV እና በ DSM-5 መካከል ያለው ንፅፅር

DSM-IV		DSM-5	
ባለፈው አመት፡-		ባለፈው አመት፡-	
1	መጠጣት—ወይም በመጠጥ ምክንያት መታመም—በቤት ወይም በቤተሰብ እንክብካቤ ላይ ብዙ ጊዜ ጣልቃ ሲገባ አግኝተዋል? ወይም የስራ ችግሮች ፈጥሮብዎታል? ወይም የትምህርት ቤት ችግሮች ፈጥሮብዎታል?	1	መጠጣት ካሰቡት በላይ ወይም ለረዥም ጊዜ እየጠቱ የነበረበት ጊዜ ነበርዎት?
	እየጠጡ እያለ ወይም ከጠጡ በኋላ እርስዎን የመገዳት እድል በነበራቸው ሁኔታዎች (ማለትም መንዳት፣ መዋገት፣ ማሸናፊትን መጠቀም፣ በአደገኛ አካባቢ መራመድ፣ ወይም ልቅ የግብረሰጋ ግንኙነት ማድረግ) ከአንድ ጊዜ በላይ ፈጽመው ነበር?	2	ከአንድ ጊዜ በላይ መጠጣት ለመተው ወይም ለማቆም አስቸኳይ ምክረው ሳይችሉ ቀርተዋል?
	በመጠጣት ምክንያት ከአንድ ጊዜ በላይ መታሰር፣ ፖሊስ ጣቢያ መቆየት ወይም ሌላ ህጋዊ ችግሮች አጋጥመዎት ያዉቃል? **ይህ በ DSM-5 ዉስጥ አይጠቃለልም**	3	በመጠጣት ብዙ ጊዜ አሳልፈዋል? ወይም ታመዋል ወይም ከጠጡ በኋላ የሚመጡ ችግሮችን አሳልፈዋል?
	መጠጥ ቤተሰብ ወይም ጓደኞች ጋር እየፈጠረብዎት እንኳን መጠጣት ቀጥለዋል?	4	ሌላ ነገር ማሰብ እስከማይችሉ ድረስ መጠጥ በጣም ፈልገው ያውቃሉ? **ይህ ለ DSM-5 አዲስ ነው**
2	የሚፈልጉትን ውጤት ለማግኘት ድሮ ከሚጠጡት በላይ በጣም መጠጣት አለብዎት? ወይም የተለመደው የመጠጥ ብዛት ከዚህ በፊት ከነበረው ያነሰ ውጤት እንዳላቸው አውቀዋል?	5	መጠጣት—ወይም በመጠጥ ምክንያት መታመም—በቤት ወይም በቤተሰብ እንክብካቤ ላይ ብዙ ጊዜ ጣልቃ ሲገባ አግኝተዋል? ወይም የስራ ችግሮች ፈጥሮብዎታል? ወይም የትምህርት ቤት ችግሮች?
	የአልኮል ተጽእኖዎች በሚቀንሰበት ጊዜ፣ ለመተኛት መቸገር፣ መንቀጥቀጥ፣ አረፍት ማጣት፣ ማቅለሽለሽ፣ ማላብ፣ ልብ መምታት፣ ወይም የሚያንቀጠቅጥ በሽታ የመሳሰሉ፣ የመጥፋት ምልክቶች እንዳሉብዎት አውቀው ነበር? ወይም የሌላ ነገር እንዳሉ ተሰምትዎታል?	6	መጠጥ ቤተሰብ ወይም ጓደኞች ጋር እየፈጠረብዎትም እንኳን መጠጣት ቀጥለዋል?
	መጠጣት ካሰቡት በላይ ወይም ለረዥም ጊዜ እየጠጡ የነበረበት ጊዜ ነበር?	7	ለመጠጣት ሲሉ ለእርስዎ አስፈላጊ ወይም ትኩረት ሳቢ ወይም ደስታ የሚሰጡዎት፣ ተግባራትን ትተዋል ወይም አቋርጠዋል?
	ከአንድ ጊዜ በላይ መጠጣት ለመተው ወይም ለማቆም አስቸኳይ ወይም ምክረው ሳይችሉ ቀርተዋል?	8	እየጠጡ እያለ ወይም ከጠጡ በኋላ እርስዎን የመገዳት እድል በነበራቸው ሁኔታዎች (ማለትም መንዳት፣ መዋገት፣ ማሸናፊትን መጠቀም፣ በአደገኛ አካባቢ መራመድ፣ ወይም ልቅ የግብረሰጋ ግንኙነት ማድረግ) ከአንድ ጊዜ በላይ ገብተው ነበር?
	በመጠጣት ብዙ ጊዜ አሳልፈዋል? ወይም ታመዋል ወይም ከጠጡ በኋላ የሚመጡ ችግሮችን አሳልፈዋል?	9	የጭንቀት ወይም የፍርሃት ስሜት እየተሰማዎት ወይም ሌላ የጤና ችግር እየጨመረብዎት መጠጣትዎን ቀጥለዋል? ወይም ራስዎን ከሳቱ በኋላ ቀጥለዋል?
	ለመጠጣት ሲሉ ለእርስዎ አስፈላጊ ወይም ትኩረት ሳቢ ወይም ደስታ የሚሰጡዎት፣ ተግባራትን ትተዋል ወይም አቋርጠዋል?	10	የሚፈልጉትን ውጤት ለማግኘት ድሮ ከሚጠጡት በላይ በጣም መጠጣት አለብዎት? ወይም የተለመደው የመጠጥ ብዛት ከዚህ በፊት ከነበረው ያነሰ ውጤት እንዳላቸው አውቀዋል?
የጭንቀት ወይም የፍርሃት ስሜት እየተሰማዎት ወይም ሌላ የጤና ችግር እየጨመረብዎት መጠጣትዎን ቀጥለዋል? ወይም ራስዎን ከሳቱ በኋላ?	11	የአልኮል ተጽእኖዎች በሚቀንሰበት ጊዜ፣ ለመተኛት መቸገር፣ መንቀጥቀጥ፣ አረፍት ማጣት፣ ማቅለሽለሽ፣ ማላብ፣ የልብ መምታት፣ ወይም የሚያንቀጠቅጥ በሽታ የመሳሰሉ፣ የመጥፋት ምልክቶች እንዳሉብዎት አውቀው ነበር? ወይም የሌላ ነገር እንዳሉ ተሰምትዎታል?	

ከእነዚህ ምልክቶች ዉስጥ ቢያንስ የ2ቱ መገኘት የሚያመለክተው አላግባብ የአልኮል አጠቃቀም(AUD) ነው።
የ AUD ከባድነት የሚባለው፤

መለስተኛ:
ከ 2 እስከ 3 ምልክቶች መኖር

መካከለኛ: ከ 4 እስከ 5 ምልክቶች መኖር

ከፍተኛ:
6ትና ከዛ በላይ ምልክቶች መኖር

